

РОЗШИРЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ТА НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НДІУ: ПОНОВЛЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ АСПІРАНТУРИ

Підготовка фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти з українознавства (кандидат історичних наук, кандидат філософських наук, доктор філософії) завжди була пріоритетом в освітній та науковій діяльності Науково-дослідного інституту українознавства Міністерства освіти і науки України (далі–НДІУ). Відразу після започаткування Інституту українознавства Київського університету імені Тараса Шевченка в 1992 р. у ньому була відкрита аспірантура із спеціальності 09.00.12 (філософські, філологічні, історичні та педагогічні науки). Автор цього дослідження мав честь стати аспірантом Інституту восени 1993 р. (другий набір). Опісля переформатування Інституту українознавства Київського університету імені Тараса Шевченка в НДІУ у 2000 р., дещо згодом, у 2002 р., аспірантура була поновлена за напрямками: філософські та історичні науки й розпочала свою продуктивну діяльність. Варто відзначити, що переважна більшість наукових співробітників НДІУ наразі є її випускниками.

Після чергової наруги над Інститутом, а саме позбавлення його статусу Національного у 2014 р., навчання в аспірантурі здійснювалося лише за історичним напрямком протягом 2015–2018 рр. Проте через катастрофічне недофінансування діяльність аспірантури була поставлена на паузу.

Внаслідок обрання директором НДІУ доктора філософії, професора, заслуженого працівника освіти України, лауреата Державної премії України

в галузі науки і техніки, члена Національної спілки журналістів України, Почесного академіка Академії мистецтв України В. Г. Чернеця питання про відновлення діяльності аспірантури знову стало на порядок денний. Адміністрацією Інституту навесні 2023 р. було сформовано робочу групу у складі: доктора філософських наук, професора, заступника директора НДІУ М. М. Стадника, кандидата з мистецтвознавства, заступника директора з міжнародних зв'язків та євроінтеграції НДІУ І. О. Сиваш, кандидата історичних наук, вченого секретаря НДІУ Ю. О. Лебедевої. За дуже короткий час ними було зібрано, підготовлено й актуалізовано необхідний пакет документів, необхідний для продовження діяльності аспірантури НДІУ. Деякі питання виникли лише з гарантом освітньої програми «Історія та археологія». Наявні на той час у складі НДІУ доктори історичних наук А. І. Павко, П. П. Гай-Нижник й І. О. Ворончук категорично відмовилися від пропозиції її очолити, незважаючи на свій потужний фаховий, науковий та освітній рівень. Зрештою, гарантом погодився стати кандидат історичних наук, завідувач відділу української етнології НДІУ Ю. С. Фігурний.

Завдячуючи відповідальній та продуктивній роботі І. О. Сиваш; кандидата історичних наук, старшого наукового співробітника відділу української етнології, відповідального секретаря приймальної (відбіркової) комісії О. В. Шакурової; тимчасово виконуючої обов'язки завідувача відділу

міжнародних зв'язків та євроінтеграції НДІУ, заступника відповідального секретаря приймальної (відбіркової) комісії В. О. Шаповал; кандидата історичних наук, завідувача відділу українознавства в науково-освітньому просторі НДІУ О. О. Газізової; кандидата філософських наук, завідувача відділу інформаційного забезпечення та наукових комунікацій НДІУ А. Д. Ятченка; кандидата філологічних наук, старшого наукового співробітника відділу українознавства в науково-освітньому просторі НДІУ Л. В. Сорочук; наукового співробітника відділу інформаційного забезпечення та наукових комунікацій НДІУ В. Г. Іванової, вступна кампанія 2023 р. була проведена вчасно й успішно.

Треба наголосити, що деякі колишні працівники НДІУ переконували колег, що аспірантура в НДІУ буде малоціквою для бажаючих здобути науковий ступінь «доктор філософії». Проте реальність виявилася зовсім іншою. На 15 місць подали документи 22 претенденти на вступ, а наявність конкурсу є, на нашу думку, вагомим показником її важливості.

Також треба відзначити, що вчені-українознавці відповідально поставилися до відновлення діяльності аспірантури в НДІУ. Ними підготовлено низку важливих освітньо-наукових програм. Так, однією з перших робочу програму навчальної дисципліни «Українська мова в наукових дослідженнях» для здобувачів вищої освіти, розроблену на підставі освітньо-наукової програми «Історія та археологія», створила науковий співробітник відділу української філології Ю. В. Шинкарик. Якісні робочі програми підготували: кандидат

історичних наук, завідувач відділу історико-правових та теоретико-методологічних проблем українознавства НДІУ І. Й. Краснодемська («Теорія і методологія українознавчих досліджень»); В. Г. Іванова («Іноземна мова професійного спілкування»); доктор філософських наук, професор, завідувач відділу культурології НДІУ В. Ф. Ятченко («Методика викладання історичних та українознавчих дисциплін в закладах вищої освіти та науково-дослідних установах»); кандидат філософських наук, провідний науковий співробітник відділу військово-патріотичного виховання Н. В. Турпак («Філософія науки та особливості українознавчого осмислення інновацій гуманітарного простору України»); Ю. С. Фігурний («Історія та археологія» як освітня та наукова спеціальність: традиції та новації»); А. Д. Ятченко («Сучасні інформаційні та інноваційні технології в освітньо-науковому процесі»).

Маємо надію, що завдяки спільним зусиллям науковців аспірантура НДІУ запрацює й допоможе здобувачам третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти з українознавства підготувати та захистити дисертаційні дослідження й отримати науковий ступінь «доктор філософії» та в майбутньому підготувати цілу когорту молодих вчених-українознавців.

Юрій ФІГУРНИЙ

orcid.org/0000-0002-6463-0920

кандидат історичних наук,

завідувач відділу

української етнології НДІУ,

гарант освітньо-наукової програми

«Історія та археологія»